

"BAYROG'IM FAXRIM MENING"

Qo'shayev Hikmat Yarash o'g'li

*Qoraqalpoq davlat Universiteti, Yuridika fakulteti
Yurisprudensiya yo'nalishi 1-bosqich talabasi*

Abdullayev Jamshid Ulug'bekovich

*Qoraqalpoq davlat Universiteti, Yuridika fakulteti
Yurisprudensiya yo'nalishi 1-bosqich talabasi*

Tangirov Mirzohid Aktam o'g'li

*Qoraqalpoq davlat Universiteti, Yuridika fakulteti
Yurisprudensiya yo'nalishi 1-bosqich talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqolamda davlat ramzlaridan biri bo'lmish bayrog'imizning vujudga kelishi va uning xalqaro hamjamiyatda tutgan o'rni hamda xalqimizning muqaddas ananalarini o'zida mujassam etgan milliy ramzimizning ulug'vorligini bayon etdim.

Kalit so'zlar: Milliy davlatchilik, davlat ramzlari, qonun, bayroq, xalqaro maydon, sport, vatan hissi.

O'zbekiston Respublikasi qonun bilan tasdiqlanadigan o'z davlat ramzlari — bayrog'i, gerbi va madhiyasiga ega. Davlat ramzlari har bir xalqning mustaqilligi, ozodligi, tinchligi va barqarorligi timsoli hisoblanadi. Lekin dunyoda bironta ramz yoki timsol davlatni, millatni jahonga Davlat bayrog'idek tanita olmaydi. Davlat bayrog'i va uning ramzi bugungi O'zbekiston hududida qadimda mavjud bo'lgan davlatlar bilan tarixan bog'liqligini anglatadi hamda respublikaning milliy-madaniy an'analarini o'zida mujassamlashtiradi.

Milliy davlatchiligimiz tarixining barcha davrlarida davlat ramzlari, xususan, bayroq Vatan timsoli sifatida muqaddas sanalgan. Bayroq qadim-qadimdan har bir xalq uchun mustaqillik, hurlik, tinchlik va barqarorlik timsoli bo'lib kelgan. Ajdodlarimiz ham yurt bayrog'ini muqaddas bilib, uni ko'z qorachig'idek asraganlar. Davlatchiligimiz tarixining qaysi davrini olib qaramaylik, bayroq ajdodlarimiz uchun ozodlik, kuch-qudrat, jasorat, g'alaba timsoli bo'lgan. Buyuk bobomiz Amir Temur ham davlat ramzlariga jiddiy e'tibor qaratganini jang maydonida bir lashkar omon qolsa ham, Vatani bayrog'ini baland tutishiga farmon berganidan bilsa bo'ladi. U kishi g'oliblik bayrog'ini yuksak ko'tardi. Bu bayroq ostida buyuk el birlashdi, u barpo etgan ulug' saltanatni dunyo tan oldi. Sohibqiron bobomiz zamonida bayroqni past tutish yoki sarbozning qo'lidan tushib ketishi xosiyatsiz sanalgan. Bunga sohibqiron alohida e'tibor bergan. Bayroqning pasaytirilishi mag'lubiyat va ortga chekinish ishorasi bo'lgan.

Bugun davlatimiz bayrog‘ining qabul qilinganligiga 31 yil to‘ldi. 1991-yilning 18-noyabri esa “O‘zbekiston Respublikasining Davlat bayrog‘i to‘g‘risida”gi qonun qabul qilingan sana sifatida tariximizga muhurlandi. Zotan, bayroq bu – erkinlik, ozodlik, tinchlik va barqarorlik timsolidir. U bor ekan, millat bor, davlat bor, Vatan bor. O‘zbekiston Respublikasi davlat bayrog‘i to‘g‘risida»gi qonun 1991 yil 18 noyabrda dushanba kuni O‘zbekiston Respublikasi oliy kengashining navbatdan tashqari o‘tkazilgan VII sessiyasida qabul qilingan.[1]

Bayroq – bizni ulug‘ maqsadlar tomon boshlovchi buyuk mash’aladir. U o‘zida butun O‘zbekiston xalqining asriy orzu-istaklari, g‘ayrati va shijoatini, xalqimizga xos mehmondo‘stlikni mujassam etgan. Qadim-qadimdan har bir xalq uchun mustaqillik, hurlik, tinchlik va barqarorlik timsoli bo‘lib kelgan. Bugungi kunda ham dunyo mamlakatlaridagi ko‘plab elchixonalarimiz binolari, qator xalqaro tashkilotlar qarorgohlarida bayrog‘imiz O‘zbekiston ramzi bo‘lib turibdi.

Yer yuzida ikki yuzdan ortiq davlat bor va albatta, har bir davlatning o‘z ramzlari, bayrog‘i bor. Har bir bayroq ayricha rang va timsollarga ega. Ular bilan yonma-yon balqib turgan bayrog‘imiz hech kimdan kam emasligimiz va kam bo‘lmasligimizni ko‘rsatib turadi.

Bugun ham vatan bayrog‘i deganda, ko‘z oldimizda butun bir mamlakatning timsoli, jahonning siyosiy-ijtimoiy xaritasidagi qiyofasi gavdalanadi. “Davlat bayrog‘i to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi qonunining 2-moddasida “O‘zbekiston Respublikasining Davlat bayrog‘i O‘zbekiston Respublikasi davlat suverenitetining ramzidir”, deb belgilab qo‘yilgan.[1]

Mazkur qonunga yangi 51 va 52-moddalar ham kiritilib, davlat bayrog‘i tasviri tushirilgan belgilardan foydalanish tartibi mustahkamlandi. Xususan, 51-moddaga ko‘ra, Davlat bayrog‘ining tasviri tushirilgan belgilar O‘zbekiston Respublikasi Fuqaro havo kemalari davlat reyestri yoki O‘zbekiston Respublikasi Davlat havo kemalari davlat reyestriga kiritilgan havo kemalariga, shuningdek, O‘zbekiston Respublikasi Aviatsiya ma‘muriyati hisobida turuvchi eksperimental havo kemalariga, qonun hujjatlarida belgilangan hollarda avtomototransport vositalari va ular tirkamalarining davlat ro‘yxatidan o‘tkazish raqam belgilariga hamda O‘zbekiston Respublikasining asosiy chegara belgisiga qo‘yiladi. Qonunchilikdagi bunday o‘zgarishlar shubhasiz, davlatimiz ramzlari elementlaridan xususiy manfaat yo‘lida foydalanishning oldini olishga xizmat qiladi. Bayrog‘imiz davlat idora va tashkilotlari, ta‘lim muassasalari, harbiy qismlar — qo‘yingki, barcha sarhadlarida hilpirab turibdi. Qurolli kuchlarimiz safiga chaqirilgan, harbiy ta‘lim muassasalarini tamomlagan yoshlarimiz Davlatimiz bayrog‘i poyida Vatanni ko‘z qorachig‘iday asrash, uni o‘z sha‘ni va nomusiday munosib himoya qilishga qasamyod qiladi. Vatan himoyasidek muqaddas burchni mardona o‘tash uchun bayrog‘imizni o‘pib qasamyod qilayotgan harbiylarimizning qalbidagi olovni, ko‘zlaridagi jo‘mardlikni ko‘rib, faxrlanamiz.[2] Ana shunday

lahzalarda hech mubolag'asiz Vatanimiz bayrog'ini ko'zimizga to'tiyo qilgimiz keladi. Bu faxrlanish aslida yurtga bo'lgan cheksiz mehr va sadoqatning yorqin ko'rinishidir.

Davlat ramzlari har bir xalqning mustaqilligi, ozodligi, tinchligi va barqarorligi timsoli hisoblanadi. Ozod va obod Vatanimiz — O'zbekistonning bayrog'i ham bizni ulug' maqsadlar tomon boshlovchi buyuk mash'aladir. Bayrog'imiz, g'urur va faxrimiz timsolidir. Vatanimizning beqiyos ramzidir. Quyosh ko'kda falakning bayrog'i bo'lib porlab turibdi, ko'ngilda muhabbat bayrog'i hilpiraydi, ongimizni esa tafakkur bayrog'i nurlantiradi.

Nufuzli xalqaro sport musobaqalarida yurtimiz bayrog'ini baland ko'tarayotgan sportchilarimizning yutuqlari esa albatta, qalbimizni vatanparvarlik tuyg'usiga to'ldiradi. O'zbekistonimiz bayrog'i bilan g'urur va iftixorga to'la manzaralar bizni fidoyilikka, vatanparvarlikka, yangi marralarga chorlaydi. Millat bayrog'i. U jondek aziz, nondek mo'tabar. Bu mag'rur elning asrlar davomida orzu qilgan g'ururi, sha'ni, qadr-qimmat, irodasini ifodalovchi ozodlik bayrog'i edi! Unda ajdodlar orzu-armoni aks etadi. Unda xalqimizning buguni, o'lmas xotirasi, iymon-e'tiqodi, kelajakka bo'lgan komil ishonchi jilolanadi. Nufuzli xalqaro sport musobaqalarida yurtimiz bayrog'ini baland ko'tarayotgan sportchilarimizning yutuqlari qalbimizni vatanparvarlik tuyg'usiga to'ldiradi.[3]

Bayrog'imiz 1992 yilning 2 martidan O'zbekiston to'laqonli suveren respublika sifatida tan olinganining ramzi sifatida Birlashgan Millatlar Tashkilotining Bosh qarorgohi oldida ham hilpiray boshladi. Mana, qariyb o'ttiz bir yildirki u xalqaro maydonda mamlakatimizning kuch-qudrati, mustaqilligimizning jahonaro ifodasi, xalqimiz g'ururi va iftixori timsoli bo'lib xizmat qilmoqda.

Xalqaro maydonda rasmiy delegatsiyalarimizning xorijiy mamlakatlarga safarlari chog'ida, xalqaro tashkilotlarda, konferensiyalar, jahon ko'rgazmalari va sport musobaqalarida mamlakatimiz timsoli hisoblanadi. Qonunning 13-moddasiga muvofiq, fuqarolarimiz, shuningdek, O'zbekistonda turgan boshqa shaxslar davlatimiz bayrog'ini hurmat qilishlari shart va unga behurmatlik uchun jazo muqarrar.

Davlatimiz rahbarlari sharafiga boshqa davlatlarda yurtimiz bayrog'i ko'tarilganida, xorij safarlarida, o'zga davlatlar hududida O'zbekistonimiz bayrog'ini ko'rganimizda, nufuzli xalqaro sport anjumanlarida mamlakatimiz bayrog'i hilpiraganida odamning qalbi allanechuk bo'lib ketadi. Vatan hissini yurakdan tuygan har bir inson borki, yurt bayrog'ini muqaddas bilib, uning hurmat va sharafini chin qalbdan e'zozlaydi. Zero milliy bayrog'imiz - mamlakatimiz suverenitetining oliy ramzi bo'lib, xalqaro munosabatlarda O'zbekiston Respublikasining timsoli sifatida namoyon bo'ladi.[2]

Albatta milliy bayrog'imizni hammamiz har kuni ko'ramiz, uning shakli va ranglari, hamda, boshqa elementlarining joylashuvi bizga yod bo'lib ketgan. Lekin, keling, bayrog'imizga tegishli barcha tafsilotlarni ham yaqindan bilamizmi?...

Milliy bayrog‘imiz eniga 250 sm, bo‘yiga 125 sm o‘lchamdagi to‘g‘ri to‘rtburchak shaklidagi mato bo‘lib, har birining eni 40 sm keladigan, moviy, oq va yashil en chiziqlardan iborat. o‘rtadagi oq en chizig‘i ning har ikki yon tarafidan kengligi 2.5 sm keladigan qizil hoshiya o‘tkazilgan. O‘zbekiston respublikasi davlat bayrog‘ining yuqori qismidagi moviy enning old va orqa tomonlarida, bayroqning chap chetiga yaqin joyda, dastadan 20 sm masofada vertikal holatdagi oq rangli yangi oy tasviri joylashtirilgan. Oyning do‘ng tarafi dastaga qaragan holatda va dastagacha bo‘lgan masofa do‘ngning eng chetki qismidan o‘lchanadi. Yarim oy tasviri xayolan to‘lin oyga birlashtirilganida, uning diametri 30 sm chiqadi. Ya'ni bayrog‘imizdagi oy aylanasi uzunligi 30π ga teng. Moviy rangdagi qismda shuningdek, yarim oy tasviridan o‘ng tarafda, 12 ta besh qirrali yulduzlar tasvirlangan bo‘lib, ular yuqorida 3 ta, o‘rta qatorda 4 ta va pastki qatorda 5 tadan joylashtirilgan. Har bir yulduz diametri 6 sm keladigan doiraga sig‘adi. Yulduzlarga tashqi chizilgan doiralar orasidagi masofa ham 6 sm qilib belgilangan. Quyi qatordagi 5 dona yulduz oyning pastki qirrasidan 3.5 sm masofada joylashadi. Oy va yulduzlar umumiy holatda 70×30 o‘lchamdagi to‘g‘ri to‘rtburchakka sig‘adi. [3]

Xullosa qilib shuni aytamanki, o‘rta maktabda o‘qiyotgan davrimda, sinf xonamizdagi milliy bayrog‘imiz haqida o‘qituvchilarimiz to‘lqinlanib gapirib berishar edi. Uning tarixi, tasvirlari va ranglarining ma'nolari haqida ko‘plab qiziqarli ma'lumotlarni berishardi. Har yili 18-noyabr sanasida esa, milliy bayrog‘imiz qabul qilingan sana munosabati bilan, tantanali tadbir o‘tkazilar, biz o‘quvchilar bayroq haqida she'r va qo‘shiqlar bilan ishtirok etardik. O‘shandan buyon, davlat bayrog‘imiz mening ongimda, davlatimizning oliy ramzi sifatidagi muqaddas tushuncha bo‘lib shakllanib, hurmat va e'zoz obyektiga aylangan. Va menimcha, vatan oldidagi ma'suliyat his qiladigan har bir O‘zbekiston fuqarosi ham shunday fikrda bo‘lsa kerak... Yer yuzida qancha davlat, qancha nufuzli xalqaro tashkilotlar bo‘lsa, ularning davlat bayroqlari va rasmiy ramzlari orasida eng chiroylisi shubhasiz O‘zbekiston bayrog‘idir!

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. www.Lex.uz
2. "Temur tuzuklari"
3. www.arxiv.uz